

ARTICOLE

**SIMULAȚIA. EXPLICAȚII ASUPRA DISIMULĂRII
VOINȚEI REALE A PĂRȚILOR**

Iulian DEDU*

Abstract: Simulation. Explanatory considerations on the dissimulation of real intentions of contractual parties. Based on contractual liberalism, parties initiated across time various juridical operations, some with unlawful intentions and others unlawful by nature. This was the case of simulation, a leading juridical institution concerning hidden juridical effects of the contracting parts. Simulation, as seen as a juridical operation, aims towards falsifying the real parts effects. Moreover, the action of simulating is closely linked to the idea of phony apparition, concentrated as an intentional misrepresentation of truth.

In other words, simulation can be presented as a deliberate juridical falsehood, its primordial aim being of misleading, falsifying the true inter-human will. Generically, simulation has been explained by using the action of simulacrum, falsification. By simulation's nature, the reality is duplicated.

Keywords: simulation, real will, simulator agreement, irrevocable

Secțiunea 1. Prolegomene

Întreaga civilizație europeană a fost animată de-a lungul timpului de ideea de a percepe însăși resorturile societății înconjurătoare. Astfel, acțiunile omenești au fost ghidate spre deslușirea bazelor juridice ale societății. Omul, ființă rațională, și-a canalizat întreaga energie pentru a da naștere intențiilor de natură juridică. Toate activitățile curente, toate idealurile îndrăznețe, dar și întreaga preocupare a omului trebuia să fie supusă într-un anumit mod procesului de regularizare. Sub o altă ordine de idei, activitățile primordiale au dat naștere legăturilor intrinseci între ființe, determinate de nevoia constantă de îmbunătățirea a legăturilor existente. Astfel, pe fondul unor relații interumane neîntrerupte s-a născut ideea de explicare sau modelare a proceselor de influență reciprocă.

De o manieră benefică, s-au dat viață înțelegerilor dintre indivizi prin reglementarea propriu-zisă a relațiilor existente între ele, sub forma contractului. Cu toate că, la începuturi, instrumentele juridice create s-au apropiat foarte puțin de instituțiile juridice contemporane, părțile nu au încetat de a fi izvor creator. Pe motiv că simplele repercusiuni juridice se definesc prin trimitere la drept, contractul se definește prin trimitere la o manifestare concordantă de voință, având drept bază pornirea interioară conștientă.

Având la bază liberalismul contractual, părțile au dat naștere de-a lungul timpului diverselor stabilimente juridice, unele cu intenții licite, iar altele ocolitoare, ilicite. Astfel, efectele scontate au izvorât de cele mai multe ori din lipsa neîncetată a părților de a găsi

instrumente facile în ascensiunea lor pe scara societății umane. Așa a fost și cazul simulațiunii, instituție juridică diriguitoare în ceea ce privește efectele juridice mascate ale părților contractante. Simulația, privită ca stabiliment juridic, are drept scop denaturarea efectelor reale a părților.

Secțiunea a 2-a. Explicațiuni prealabile

§1. Sediul materiei

Sub aspectul reglementării juridice, simulația este prezentă în noul Cod civil¹ pe parcursul a șase articole (art. 1289-1284), legiuitorul inserând-o în secțiunea a 6-a, subsecțiunea a II-a, pct. IV. denumită efectele „contractului față de terți”. Mai mult decât atât, există aplicații ale simulației și în materia liberalităților (art. 992 C. civ.), convenției matrimoniale (art. 331.) sau a donației² (art. 1033 C. civ). Într-adevăr, literatura de specialitate anterioară³ a avut o contribuție ridicată asupra structurii juridice a simulației, prin fixarea efectelor sale și a modului de aplicabilitate. Noul cod civil nu definește instituția simulației⁴, însă îi reglementează, printre altele, efectele între părți, cât și față de terți.

§2. Terminologie

Sub aspect terminologic, denumirea de „simulație” își are sorginea în termenul latin „*simulatio*” sau „*simulare*” cu explicațiunea de a simula. De altfel, acțiunea de a simula este intim legată de ideea de aparență himerică, concentrată sub forma unei denaturări intenționate a adevărului. În altă ordine de idei, simulația poate fi prezentată drept o voită iscoditură juridică, având drept scop primordial de a induce în eroare, de a denatura adevăratele voințe interumane. *Ab origine*, simulația se prezenta asemenea unui stabiliment juridic voluntar ce îngăduia părților să disimuleze adevăratele porniri interioare.

Or, faptul de a simula a fost și rămâne un scop îndreptat asupra deciziei reale a părților. Generic, simulația a fost explicată prin mijlocirea acțiunii de prefăcătorie, falsificare, fiind de esență ca prin intermediul simulației să se dea naștere unei dedublări a realității.

§3. Noțiune

Grosso modo, se apreciază faptul că simulația este urmarea libertății contractuale și a principiului consensualismului având la bază autonomia de voință a părților⁵. În literatura de specialitate⁶ s-au conturat o serie de definiții atribuite instituției juridice a simulației, în acest sens reținându-se ca fiind:

„o situație juridică ce se clădește pe două acte juridice (operații juridice în sens de *negotium*), dintre care unul este aparent, dar mincinos, iar celălalt este ascuns, dar sincer și real”⁷ sau

-„o operație juridică în virtutea căreia printr-un act aparent (ostensibil), dar mincinos (nereal), se creează o altă situație juridică decât cea stabilită printr-un act ascuns, dar adevărat⁸”.

De asemenea, și în literatura de specialitate franceză s-au evidențiat o serie de definiții atribuite simulației, însă ne-am oprit asupra celei care reflectă cel mai bine intenția părților înșelătoare. Potrivit distinsului prof. M. Planiol, simulația se definea ca fiind „situația în care se încheie o convenție aparentă, ale cărei efecte sunt modificare sau înlăturate de către o altă convenție, contemporană cu prima și care este destinată a rămâne secretă⁹”.

Mai mult decât atât, se constată faptul că simulația a apărut în contextul unei neconcordanțe între voința reală și voința declarată. Așadar, simulația se prezintă *ipso facto* ca fiind rodul unei comuniuni de idei a unor părtași la circuitul civil.

De facto, efectele acestei construcții juridice au fost prezente și în mentalitatea societății romane, prin deghizarea unor donații în contracte de vânzare-cumpărare cu scopul de a se evita, printre altele, unele incapacități.

Ceea ce diferențiază simulația de alte discordanțe spontane¹⁰ prezente într-un contract este însăși intenția de a simula. Pentru ca cele două acte juridice să fie reunite într-o simulație, se cere în mod obligatoriu și existența acordului simulatoriu. De asemenea, acordul simulatoriu poate fi exprimat, fie prin contractul secret, fie printr-un act separate. Într-adevăr, nu poate exista simulație în lipsa unui acord simulatoriu. Actul public aparent reprezintă elementul extern, iar acordul simulatoriu desemnează însăși elementul intern¹¹. De asemenea, există și definiții ale simulației prin care se reliefează *însăși acordul simulatoriu*¹².

§4. Scopul și limitele simulației

În literatura de specialitate au fost analizate două categorii de scopuri ale simulației, din punct de vedere al operațiunii juridice, și anume:

-scopul imediat, ce desemnează proiectarea unei situații juridice aparente, nereale (scopul abstract al oricărei simulații, *exempli gratia*: ascunderea situației juridice reale prin crearea unei situații juridice aparente), și

-scopul mediat, ce desemnează motivul determinant *al fiecărei simulații* (scopul concret, *exempli gratia*: sustragerea unor bunuri de la urmărirea silită a creditorilor, gratificarea unei persoane incapabile de a primi o donație).

Ca regulă, simulația a fost și este o instituție juridică valabilă, fapt pentru care legiuitorul i-a acordat importanță și reglementare. Interpretând dispozițiile edificatoare în privința scopurilor urmărite, se impune o analiză *proprio nomine* a fiecărui procedeu prin intermediul căruia simulația se explică. Astfel:

-procedeul fictivității – părțile doresc ca terții să creadă în existența unui act aparent, care în realitate nu există;

-procedeul deghizării- părțile doresc ascunderea naturii juridice a actului secret (totală) sau doar a unor clauze (parțială);

-procedeul interpunerii de persoane – părțile doresc ascunderea calității de parte în actul secret a unuia dintre simulanți.

§5. Condiții de admisibilitate

În mod general, simulația trebuie să conștie într-o înlocuire a realității cu o ficțiune (de pildă, pentru a nu lua parte la cursuri în timpul școlii, o persoană își dă toată silința pentru a concepe o idee simulată asupra stării sale de sănătate. Așadar, se realizează prin toate căile posibile o simulație (ascunderea adevăratei sale stări de sănătate) cu scopul de a induce în eroare.

Realitatea înconjurătoare nu poate fi definită, însă cert este faptul că se înfățișează întotdeauna sub forma unui adevăr. Noul cod civil nu precizează *expressis verbis* condițiile în prezența cărora sămânța din simulație „se trezește la viață”. În concepția noastră, se pot desprinde trei condiții pentru a fi în prezența simulației, și anume¹³:

- existența unui act secret,
- existența unui act public, aparent și
- existența unui acord simulatoriu. (*animus simulandi*).

Existența unui act secret. Simulația are în vedere ascunderea voluntară a adevăratelor intenții față de terți, exprimată prin intermediul unui act secret (contraînscriș)¹⁴. Aprecierea caracterului secret al contraînscrișului constituie o chestiune de fapt¹⁵. Pentru a putea produce efecte *inter partes*, contractul secret, în acord cu art. 1289 alin. (2) C. civ., trebuie să îndeplinească *numai condițiile de fond*. Mai mult decât atât, contraînscrișul este *lipsit de caracter secret* în situații precum:

- dacă a fost supus unei forme de publicitate, și anume: intabularea, înscrierea în arhiva electronică¹⁶,
- dacă a fost înregistrat la registrul comerțului sau
- dacă existența sa este menționată în contractul public, aparent.

Existența unui act public, aparent. În acest caz, aparența se creează prin intermediul actului public, fiind adus la cunoștința publicului cu rolul de a crea o realitate falsă. Cu alte cuvinte, actul public se încheie cu scopul de a produce aparența prin disimularea realității.

Cât privește formalismul actului public, s-a precizat faptul că trebuie să îndeplinească toate condițiile de formă ale operațiunii juridice pe care o întruchipează, de pildă: în situația în care se are în vedere o vânzare imobiliară, trebuie ca actul public să fie încheiat în forma autentică¹⁷.

Existența unui acord simulatoriu (*animus simulandi*). Ținând cont de faptul că voința este un element esențial al simulației, se poate desprinde ideea că intenția părților de a simula trebuie să fie comună pentru a da naștere efectelor scontate.

Or, în lipsa lui *animus simulandi*, putem fi în prezența altor construcții juridice asemănătoare, de pildă: dol, fraudă, rezervă mentală etc. În plus, acordul simulatoriu și actul secret alcătuiesc tocmai partea secretă a simulației. *In genere*, pentru ca cele două acte juridice¹⁸ să fie reunite într-o simulație, se cere în mod obligatoriu și existența acordului simulatoriu. De asemenea, acordul simulatoriu poate fi exprimat, fie prin contractul secret, fie printr-un act separate.

§6. Sfera de aplicabilitate

Art. 1293 C. civ. reglementează *actele unilaterale*:

„Dispozițiile referitoare la simulație se aplică în mod corespunzător și actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului și destinatarul său.”

Se impune remarca că simulația, ca operațiune juridică complexă, a devansat sfera de aplicabilitate a contractului, regăsindu-se și în alte instituțiuni juridice, de pildă: testamentul, căsătoria etc.

Actul juridic poate îmbrăca atât forma *actului juridic unilateral* (manifestare unilaterală de voință), cât și a *contractului* (acord de voințe concordante).

Excursus, pentru a evita producerea unei confuzii, trebuie precizat faptul că *nu trebuie confundat* actul juridic unilateral cu contractul unilateral, cele două noțiuni fiind diametral opuse și având regim juridic distinct.

Potrivit dispozițiilor legale aplicabile, simulația se circumscrie numai actelor juridice unilaterale supuse comunicării. Așadar, simulația nu se poate întâlni în materia actelor juridice unilaterale adresate publicului (cu destinatar nedeterminat, promisiunea publică de recompensă), întrucât nu este posibilă prezența acordului simulatoriu. Sub aspectul practicii juridice, simulația este cea mai întâlnită, fie sub aspectul simulării unui element al contractului secret (*exempli gratia*, prețul), fie sub aspectul vânzărilor fictive ori donațiilor deghizate¹⁹.

În plus, în practica judiciară s-a decis faptul că hotărârile judecătorești nu pot face obiectul simulației, ci numai contractele²⁰. Sub aspectul sferei de aplicabilitate, simulația *nu se aplică* actelor juridice nepatrimoniale, ci numai actelor juridice susceptibile de o evaluare pecuniară.

Este *nepatrimonial* actul juridic civil care nu este susceptibil de un conținut evaluabil în bani și nu se include în patrimoniul unei persoane. *Exempli gratia*, drepturile personalității - viața, onoarea, dreptul la imagine, darea consimțământului la adopție etc.

Într-adevăr, ca o aplicație particulară în materia căsătoriei fictive, s-a prevăzut în mod expres sancționarea cu nulitatea absolută a căsătoriei, dacă se încheie în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie. Se poate afirma, de asemenea, faptul că „tentaculele” simulației se întind asupra tuturor participanților la raporturile juridice, domeniul de cuprindere fiind vast (*exempli gratia*, în privința persoanelor, simulația se înfățișează fie la nivelul unei persoane juridice, fie la nivelul unei persoane fizice incapabile, în privința bunurilor, simulația este prezentă asupra existenței lor (natură și calitate), iar în privința faptelor și evenimentelor, simulația se restrânge asupra duratei și consecințelor. Pentru a aprecia simulația ca înțelegere juridică valabilă, se impune în mod necesar o apreciere sporită asupra regulilor de conviețuire socială și a interesului public.

§7. Delimitare conceptuală

7.1. Simulația și dolul

Luând în considerație definiția atribuită dolului, Codul civil scoate în relief aspecte ce țin de elementele materiale ale dolului, și anume: se pot înfățișa, fie sub forma unor fapte pozitive (manopere frauduloase), fie sub forma unor fapte negative (ascunderea unor informații- dol prin reticență)²¹.

Delimitarea operațiunilor juridice **prezintă o importanță practică** sub următoarele aspecte:

a. temeiul juridic diferit: *simulația* este reglementată prin intermediul art. 1289 C. civ., iar *dolul* este reglementat în mod expres prin intermediul art. 1214 C. civ.;

b. aprecierea scopului urmărit:

▪ *simulația:*

-poate avea și alt scop decât fraudă (de pildă, în cazul interpunerii de persoane;
-efectele scontate se îndreaptă asupra inducerii în eroare a terțelor persoane, iar

▪ *dolul:*

-are întotdeauna drept scop o intenție sau omisiune frauduloasă;
-efectele scontate se îndreaptă asupra voinței părților.

c. regimul juridic diferit al sancțiunii: *simulația* poate atrage, ca regulă, sancțiunea inopozabilității față de terți a contractului secret, iar *dolul* este sancționat cu nulitatea relativă.

d. regimul juridic diferit al acordului: *simulația* este opera înțelegerilor a două persoane (acord de voință), iar *dolul* este opera unei singure persoane.

7.2. Simulația și fraudă

Fraudă poate îmbrăca haine mai multor instituțiuni juridice cu regim juridic propriu, și anume: fraudă pauliană, fraudă terților prin simulație, fraudă la lege, fraudă fiscală²² etc. Prin excelență, fraudă legii desemnează acea operațiune juridică prin intermediul căreia se dorește abaterea de la anumite norme legale imperative. Așadar, contractul reprezintă, în materia fraudei la lege, numai mijlocul pentru a se abate de la dispozițiile imperative ale legii. Delimitarea operațiunilor juridice **prezintă o importanță practică** sub următoarele aspecte:

a. aprecierea scopului urmărit: *simulația* poate avea drept scop atât fraudă, cât și alt motiv (de pildă, ascunderea calității de parte în actul secret a unuia dintre simulanți - interpunerea de persoane), iar scopurile *fraudei* diferă în funcție de procedeu la care se raportează, și anume: eludarea dispozițiilor legale imperative (fraudă legii), fraudarea intereselor particulare (fraudă pauliană) etc.

b. regimul juridic diferit al sancțiunii: *simulația* poate atrage, ca regulă, sancțiunea inopozabilității față de terți a contractului secret, iar *frauda* este sancționată, în funcție de procedeu pe care îl îmbracă, cu nulitatea absolută (*exempli gratia*, fraudă la lege), inopozabilitatea (*exempli gratia*, fraudă pauliană, fraudă terților prin simulație).

§8. Principiile diriguitoare

Principiile desemnează acele reguli călăuzitoare aplicabile instituției juridice a simulației ce reglementează, atât faptul permisiv, cât și efectele sale juridice. Luând în considerațiune atât condițiile de existență, cât și efectele scontate ale regimului juridic, principiile simulației pot fi încadrate în două categorii, și anume:

- principii permissive (explică și permit simulația, ca operațiune juridică valabilă) și
- principii ale regimului juridic (reglementează sfera de aplicabilitate și efectele juridice produse).

I. Principiile permissive simulației. Sunt considerate principii care permit și fac posibilă simulația, ca stabiliment juridice valabil, următoarele:

-**principiul consensualismului.** Simulația constituie o permisiune a principiului consensualismului; principiu ce atenuează rigiditatea dreptului formalist. Consensualismul privește libertatea părților de a îmbrăca raporturile juridice contractuale, între anumite limite, sub forma pe care o doresc, edificator în acest sens fiind simplu acord de voință, necesar și suficient

-**principiul voinței reale.** Rodul voinței reale a părților constituie actul ascuns. Așadar, contractul secret va produce efecte numai între părți și dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

II. Principiile regimului juridic. Sunt considerate principii care se aplică instituției juridice a simulației următoarele:

-**principiul beneficiului aparenței.** În acest sens, terții de bună-credință sunt ținuti să respecte numai situație juridică născută din contractul public; contract ce se întemeiază pe stabiliment juridic aparent. De asemenea, aplicarea teoriei aparenței în materia simulației are drept scop ocrotirea terților de bună-credință, întrucât iau cunoștință numai despre situație juridică născută din contractul public.

-**principiul dedublării realității juridice,** În acest caz, simulația presupune existența a două acte juridice între aceleași părți contractante, având drept scop inducerea în eroare a terțelor persoane. Este de esență ca prin intermediul simulației să se dea naștere unei dedublări a realității

-**principiul liceității simulației.** Deși a făcut obiectul numeroaselor dispute de ordin juridic, simulația a fost și rămâne, între anumiți parametri, o operațiune juridice valabilă din toate punctele de vedere.

-**principiul neutralității simulației.** În această situație, simulația are rolul de a fi neutră sub aspectul validității actelor juridice prin intermediul cărora ea se realizează. Aceasta se poate traduce prin: (1) simulația nu este în sine o cauză de nulitate, după cum, și invers, (2) simulația nu poate **asana** nulitatea contractelor prin care s-a desăvârșit simulația²³.

-**principiul inopozabilității simulației.** Așadar, inopozabilitatea se răsfrânge asupra repercusiunilor juridice ale contractului secret. Mai mult decât atât, numai terții de *bona*

fides pot invoca această sancțiune și pot declara cu efecte depline, prin intermediul acțiunii în simulație, ineficacitatea contractului secret.

§9. Regimul probator

Art. 1292 C. civ. reglementează astfel proba simulației:

„Dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditori cu orice mijloc de probă. Părțile pot dovedi și ele simulația cu orice mijloc de probă, atunci când pretind că aceasta are caracter ilicit.”.

Noul cod civil stabilește în mod diferit proba în ce privește instituția juridică a simulației, și anume:

-**între părți**²⁴, simulația poate fi dovedită numai printr-un contraînscriș ce ar modifica actul public²⁵ (potrivit normelor dreptului comun în ceea ce privește dovada actelor juridice civile).

▪ Prin excepție, *simulația poate fi dovedită, între părți, cu orice mijloc de probă*, dacă acestea pretind că are caracter ilicit (*exempli gratia*, se urmărește fraudarea legii, încălcarea dispozițiilor legale imperative, de ordine publică sau dacă s-a făcut prin dol ori violență (A se vedea Fl. Baiaș, *op. cit.*, p. 220).

-**de către terți și creditori**, simulația poate fi dovedită cu orice mijloc de probă, fiind doar un simplu fapt juridic.

Pentru a fi în prezenta excepției, partea interesată trebuie să dovedească atât cazul de imposibilitate morală de preconstituire a înscrisului, cât și simulația. În sensul simulației, prin act secret trebuie să se înțeleagă operațiunea juridică a părților în sensul de *negotium*. Actul secret, prin excepție, va putea fi dovedit cu orice mijloc de probă numai în următoarele cazuri:

- dacă există o imposibilitate morală de preconstituire a înscrisului;
- dacă există un început de dovadă scrisă;
- dacă există o simulație ilicită, având drept scop încălcarea dispozițiilor legale imperative, de ordine publică;
- dacă actul public este fictiv, având drept scop neutralizarea efectelor actului aparent²⁶;
- dacă actul secret a fost încheiat prin fraudă, dol sau violență²⁷.

§10. Sancțiunile incidente

În materia simulației, sancțiunea cu caracter general, având drept scop salvagardarea intereselor legitime ale terților este inopozabilitatea situației juridice create prin actul secret. Sancțiunea specifică își are justificare din prisma faptului că terții au cunoscut numai situația juridică creată prin actul public, aparent.

Pe calea acțiunii în simulație se poate înlătura, cu efecte depline, operațiunea juridică cuprinsă în actul secret. Mai mult decât atât, există și anumite situații determinate de fraudă, ca mobil al simulației, care justifică aplicabilitatea *altei sancțiuni de drept civil*, și anume *nulitatea*. În acest caz, simulația nu constituie în sine o cauză de nulitate²⁸. Cu alte

cuvinte, dreptul de simulați există, însă dreptul la fraudă nu există²⁹. *Exempli gratia*, se sancționează cu nulitatea relativă sau absolută, după caz: donațiile deghizate ori sub forma interpunerii de persoane³⁰ sau donațiile simulate³¹.

Secțiunea a 2-a. Controverse doctrinare

În literatura de specialitate anterioară s-au ridicat o serie de controverse în privința construcției juridice a simulației, și anume:

- dacă actul secret trebuie sau nu să îmbrace forma autentică,
- dacă cele două acte juridice trebuie să fie sau nu contemporane sau
- dacă simulație se confundă sau nu cu un contract de *prête-nom*.

§1. Forma actului secret

Cât privește actul secret, se impune o analiză propriu-zisă a condițiilor de validitate (de fond și de formă) pe care trebuie să le îndeplinească. Așadar, **condițiile de fond** ale actului secret sunt cele de drept comun [prevăzute la art. 1179 alin. (1) C. civ.], și anume: capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și licit, o cauză licită și morală. Mai mult decât atât, **condițiile de formă** ale actului secret sunt prevăzute *solo consensu*, fără să se impună forma pentru validitatea operațiunii juridice pe care părțile o concep prin simulație. De pildă, o donație poate fi simulată printr-o vânzare consensuală.

Dacă s-ar impune soluția formei de validitate a actului secret, s-ar ajunge practic la înlăturarea caracterului secret. Într-adevăr, se impune *ab initio* precizarea că **actul public trebuie să respecte** condițiile de formă ale operațiunii juridice pe care părțile o concep prin simulație. Sistemele private prin care se țin evidențele contractelor (de pildă, registrul agricol, evidențele contabile), nu au drept consecință³² înlăturarea caracterului secret.

§2. Analiza contemporanității

Problematica contemporanității a suscitat de-a lungul timpului controverse, atât la nivel doctrinar³³, cât și la nivel de practică judiciară. Pe de o parte, s-a considerat, potrivit literaturii de specialitate clasice, faptul că, pentru a fi în prezența simulației, este cu necesar ca actul public și actul secret să fi încheiate simultan, adică în același moment³⁴.

Pe de altă parte, literatura de specialitate contemporană s-a pronunțat în sensul de a fi suficient, pentru a fi în prezența simulației, ca cele două acte să fie contemporane.

În plus, cele două acte sunt contemporane în următoarele situații:

- dacă au fost încheiate simultan sau
- dacă actul secret (în sensul de operațiune juridică) s-a încheiat primul, iar actul public s-a încheiat ulterior³⁵.

Mai mult decât atât, s-a considerat și faptul că, pentru ca cele două acte să fie contemporane, este necesar ca actul secret să fie în vigoare la momentul încheierii actului public și să rămână în continuare în vigoare³⁶.

§3. Actul secret în sensul de negotium

În literatura de specialitate³⁷ s-a adoptat poziția ca actul secret să fie conceput în sensul de operațiune juridică reală (*negotium*), și nu sub felul înscrisului probator (*instrumentum*). Așadar, actul secret este indispensabil în sensul de operațiune juridică *interpartes* prin care se pun de acord însăși adevăratele intenții. Prin contraînscris se înțelege contractul (în sensul de operațiune juridică - *negotium*) întocmit de către părți și ținut secret cu scopul de a înlătura sau modifica efectele unui contract public, aparent. Au existat numeroase explicații, în literatura de specialitate franceză, atribuite expresiei de „contraînscris”, însă fiecare autor s-a evidențiat prin prisma modului său creator și reliefa aspectelor esențiale. Așadar, contraînscrisul a fost explicat ca fiind „un înscris destinat a rămâne secret, prin intermediul căruia semnatarul declară că ale lor convenții sau declarații sunt consemnate într-un alt act³⁸. Dar, au existat și critici³⁹ din partea autorilor sub forma lipsei intenției de a simula, ca element caracteristic și constitutiv.

§4. Distincții cu privire la mandatul fără reprezentare (zis și contractul de prête-nom)

Noul cod civil pune capăt controverselor iscate de-a lungul timpului la nivel de literatură de specialitate și practică judiciară în privința delimitării conceptuale simulație-mandat fără reprezentare.

Astfel, se conferă o reglementare *sub specie juris* a contractului de mandat fără reprezentare prin intermediul dispozițiilor art. 2039 și următoarele. În acest sens, mandatul fără reprezentare este definit ca fiind contractul în temeiul căruia o parte (mandatar), încheie acte juridice în nume propriu, dar pe seama celeilalte părți (mandant), și își asumă față de terți obligațiile ce rezultă din aceste acte, *chiar dacă terții aveau cunoștință despre mandat*.

De altfel, potrivit noii concepții, devine irelevant dacă terțul cunoaște sau nu existența mandatului sau a identității mandantului. Pe cale de consecință, s-a consolidat regimul juridic aplicabil mandatului fără reprezentare. Această variantă a mandatului este cunoscută și sub denumirea de contract prin interpunere de persoane (împrumut al numelui *prête-nom*). În literatura de specialitate s-au conturat două accepțiuni în ceea ce privește relația contractului prin interpunere de persoane și a contractului de *prête-nom*:

-prima concepție⁴⁰, minoritară, a făcut distincție între contractul prin interpunere de persoane și contractul împrumutului de nume (de *prête-nom*). S-a susținut faptul că minciuna sau „expresia ei juridică” – acordul simulatoriu – se referă la identitatea persoanelor *din actul public*.

-a doua concepție⁴¹, majoritară, precizează faptul că mandatul fără reprezentare se poate realiza numai prin interpunerea unei persoane care își împrumută numele, operațiune care se poate concepe:

- fie *printr-o simulație* (între actul secret și actul public trebuie să existe o legătură de anterioritate sau concomitență),
- fie *printr-o operațiune juridică reală* (nu se are în vedere disimularea adevăratului beneficiar din actul public).

Secțiunea a 3-a. Formele și procedeele de realizare

Cât privește **formele simulației**, în literatura de specialitate s-a pornit de la criteriul elementului asupra căruia poartă aparența și a fost clasificată⁴² astfel:

- simulația **absolută**, dacă acordul simulatoriu poartă asupra existenței⁴³ actului public, care este fictiv sau
- simulația **relativă**, dacă acordul simulatoriu poartă numai asupra unuia dintre elementele actului public⁴⁴.

De asemenea, simulația relativă poate fi subclasificată în:

- obiectivă*, dacă acordul simulatoriu poartă asupra unui element obiectiv și se poate realiza prin deghizare (totală sau parțială) și
- subiectivă*, dacă acordul simulatoriu poartă asupra identității părților din actul juridic real și se poate realiza prin intermediul mandatului fără reprezentare (împrumut al numelui – *prête-nom*) sau sub forma interpunerii de persoane.

Cât privește **procedeele de realizare**, simulația realizează prin:

- procedul fictivității actului public,
- procedul deghizării actului secret și
- procedul interpunerii de persoane.

Procedul fictivității. În acest caz, se încheie un act public numai de convență, iar actul secret prevede faptul că între părți nu a intervenit în realitate actul public. Așadar, fictivitatea constituie singurul caz de simulație absolută. De pildă, cazul înstrăinărilor fictive (actul public prevede încheierea unui contract de vânzare-cumpărare, iar în actul secret se prevede că nu au intervenit raporturile juridice *interpartes* și, pe cale de consecință nu s-a produs niciun efect).

Într-adevăr, părțile disimulează complet realitatea, iar acordul simulatoriu prevede faptul că actul public nu produce niciun efect juridic, fiind inexistent (nu a intervenit între părți). De cele mai multe ori se recurge la acest procedeu, fie pentru a eluda dispozițiile legale imperative, fie pentru a vătămate interesele altor persoane. În practica judiciară se regăsesc numeroase aplicații ale procedurii fictivității, și anume: donația fictivă, societatea fictivă, partajul fictiv etc.

Procedul deghizării. În acest caz, părțile urmăresc prin intermediul actului public să ascundă: fie natura juridică a actului secret -deghizarea totală-, fie anumite elemente ale actului secret -deghizarea parțială-. De asemenea, deghizarea se înfățișează sub forma unei simulații relativă obiectivă. Deghizarea este *totală* dacă se urmărește să se ascundă natura actului secret, și anume: în actul public se indică un anumit contract, iar în actul secret se arată adevăratul contract dintre părți. De pildă, o donație este deghizată sub forma unui contract de vânzare-cumpărare sau de întreținere fictiv).

Deghizarea este *parțială*⁴⁵ dacă se urmărește să se ascundă anumite elemente ale actului secret, și anume: în actul public se indică un anumit preț (mai mare sau mai mic), iar în actul secret se arată adevăratul preț.

Procedul interpunerii de persoane. În acest caz, actul public se încheie cu o anumită persoană, iar actul secret precizează faptul că adevăratul beneficiar este o altă persoană. De pildă, o donație prin interpunere de persoane cu scopul de a gratifica o persoană incapabilă de a o primi. Așadar, actul public își va produce efecte între persoanele menționate în actul secret. Părțile actului public urmăresc ca efectele să se producă față de o altă persoană, anonimă⁴⁶. De asemenea, interpunerea de persoane se înfățișează sub forma unei simulații relativă subiectivă.

Secțiunea a 4-a. Efectele simulației

§1. Considerații introductive

Noul Cod civil reglementează de o manieră expresă efectele juridice convenite instituției juridice a simulației. Sunt prevăzute ca raporturi juridice derivate din simulație efectele între părți, față de terți și raporturile cu creditorii. Simulația constituie, între anumite limite, o operațiune juridică valabilă și, pe cale de consecință, dă naștere unor efecte juridice, astfel:

- între părți,
- față de terți și
- între terți.

§2. Efectele între părți

Art. 1289 C. civ. reglementează *efectele între părți*:

(1) Contractul secret produce efecte numai între părți și, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

(2) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părți dacă nu îndeplinește condițiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Pornind de la faptul că voința internă are întâietate, în raporturile dintre părți își produce efecte numai actul secret, întrucât reprezintă voința reală a contractanților. Așadar, simulația apare ca fiind ascunderea voluntară a adevăratelor intenții față de terți, exprimată prin intermediul unui act secret. Într-adevăr, actul secret trebuie să îndeplinească toate **condițiile de validitate (de fond)**, prevăzute la art. 1179 alin. (1) C. civ., și anume: capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și licit, o cauză licită și morală.

Mai mult decât atât, contractul se produce efecte și între succesorii universali sau cu titlu universal, dacă nu rezultă contrariul din natura contractului ori din stipulația părților. În plus, avânzii cauză (universali sau cu titlu universal) *vor fi asimilați terților* și, pe cale de consecință, *vor dovedi simulația cu orice mijloc de probă*, dacă le-ar fi fost fraudate interesele

și, pe cale de consecință, ar invoca în această situație un drept propriu. În acest caz, situația de parte se metamorfozează în cea de terț.

§3. Efectele față de terți

Art. 1290 C. civ. reglementează *efectele față de terți*:

(1) Contractul secret nu poate fi invocat de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.

(2) Terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, atunci când le vatămă drepturile.

Față de terți, numai actul public își va produce efecte, întrucât se consideră că aceștia nu au avut cunoștință despre operațiunile juridice ascunde întrucupate de către părți. Așadar, situația juridică născută din actul secret le este inopozabilă, putându-l ignora. Însă, dacă terții ar cunoaște existența actului secret nu ar mai beneficia de sancțiunea specifică în materia simulației, și anume actul secret le-ar fi opozabil. Pentru a putea invoca inopozabilitatea față de ei a actului secret, terții trebuie să fie de bună-credință la data încheierii simulației. Mai mult decât atât, terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, dacă le vatămă drepturile.

§4. Efectele între terți

Art. 1291 C. civ. reglementează *raporturile cu creditorii*:

(1) Existența contractului secret nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent care, cu bună-credință, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obținut sechestrul asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației.

(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, în cazul în care creanța lor este anterioară contractului secret.

În situația în care se ivește un conflict de interese între terți, vor avea câștig de cauză numai aceia care s-au întemeiat cu bună-credință pe actul aparent. Aceștia creditorii nu au avut posibilitatea să cunoască existența contractului secret.

Secțiunea a 5-a. Acțiunea în simulație

§1. Regimul juridic

În literatura de specialitate acțiunea în simulație a fost definită ca fiind „acea acțiunea prin care se cere instanței de judecată să constate existența și conținutul actului secret cu scopul de a înlătura actul aparent sau acele clauze ale sale care anihilează sau maschează actul real⁴⁷”.

În nume propriu, acțiunea în simulație poate fi considerată ca fiind cea acțiune în justiție al cărei scop este de a stabili existența și conținutul actului secret *inter partes*, și pe cale

de consecință, inexistența actului aparent. În plus, efecte juridice ale aparenței nu pot vătăma drepturile și interesele părților. În caz de vătămare, terții pot recurge la toate mijloacele prevăzute de lege pentru a obține înlăturare situației juridice create.

În literatura de specialitate s-a susținut și teza potrivit căreia „acțiunea în simulație nu are sens în sine, pentru că denunțarea minciunii juridice realizate prin simulație nu constituie decât o etapă necesară pentru a se ajunge la adevărata realitate contractuală, cu scopul ca, mai apoi, să se ceară desființarea acesteia ori executarea obligațiilor pe care ea le-a generat. Din aceste motive, acțiunea în simulație însoțește sau se grefează întotdeauna pe o altă acțiune, iar cea din urmă va impune atât sancțiunea, cât și regimul general de admisibilitate al acțiunii în acțiunii⁴⁸.

Situația juridică aparentă poate fi înlătură pe calea unei acțiuni în justiție, și anume acțiunea în simulație. În caz de exercitare a unei acțiuni în declararea simulației, terții părăsesc situația pasivă și conferă o atitudine ofensivă înțelegerilor *interpartes*. Scopul acestei acțiuni în justiție îl constituie identificarea caracterului simulat al actului secret, având drept consecință stabilirea voinței reale a părților. În concret, acțiunea în simulație are natura juridică a unei acțiune în *constatare*, fiind imprescriptibilă și poate fi intentată de către *orice persoană interesată* (una dintre părți, succesorii în drepturi, terții propriu-zisi), pe cale de acțiunea sau de excepție.

În acest caz, soluția este în deplină concordanță cu principiul potrivit căruia aparența de drept poate fi înlăturată oricând, actul juridic simulate nefiind susceptibil de consolidare, prin trecerea timpului⁴⁹. De asemenea, acțiunea în simulație poate fi dublată și de o acțiune în nulitate în acele cazuri în care simulația are la bază o încălcare a dispozițiilor legale imperative sau de o altă acțiune în executarea sau rezoluțiunea contractului secret pentru neexecutare⁵⁰. În plus, acțiunea în simulație poate fi dublată de o acțiune în nulitate, dacă simulația s-a înlăturat cu încălcarea dispozițiilor legale imperative sau a ordinii publice.

§2. Delimitare conceptuală

2.1. Acțiunea oblică

Acțiunea oblică reprezintă acea acțiune în justiție prin intermediul căreia creditorul exercită drepturile și acțiunile debitorului, dacă acesta refuză sau neglijează să le exercite în prejudiciul creditorului. De asemenea, acțiunea oblică mai este cunoscută și sub denumirea de indirectă sau subrogatoriu, cu explicația că poate fi exercitată de către creditor în locul debitorului său.

Noul cod civil clasifică acțiunea oblică ca fiind o măsură de conservare a gajului general al creditorilor (art. 1558 C. civ.). Delimitarea operațiunilor juridice **prezintă o importanță practică** sub următoarele aspecte:

a. temeiul juridic diferit: *acțiunea în simulație* este reglementată prin intermediul dispozițiilor art. 1289 C. civ., iar *acțiunea oblică* este prezentă prin intermediul dispozițiilor art. 1560 C. civ.;

b. regimul juridic diferit al sferei de aplicabilitate: acțiunea în simulație se circumscrie, atât contractelor, cât și actelor juridice unilaterale supuse comunicării, iar *acțiunea oblică* se circumscrie, între anumite limite, drepturilor și acțiunilor patrimoniale ale debitorului;

c. aprecierea naturii juridice: *acțiunea în simulație* este o acțiune reparatorie, iar *acțiunea oblică* este o acțiune conservatorie;

d. aprecierea modului de acționare: în cadrul acțiunii în simulație, creditorul chirografar acționează în nume propriu (acțiune individuală), iar în cadrul acțiunii oblice, creditorul acționează în numele debitorului (acțiune colectivă);

e. regimul juridic diferit al admiterii: *acțiunea în simulație* profită numai creditorului ce a intentat-o, iar *acțiunea oblică* profită tuturor creditorilor debitorului;

f. regimul juridic diferit al efectului: în cazul acțiunii în simulație, efectul principal constă în inopozabilitatea actului secret față de terți, iar în cazul acțiunii oblice, efectul principal constă în conservarea patrimoniului debitorului.

2.2. Acțiunea revocatorie (pauliană)

Acțiunea revocatorie (pauliană)⁵¹ desemnează acea acțiune în justiție prin intermediul căreia creditorul solicită să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de către debitorul în fraudă drepturilor sale.

Delimitarea operațiunilor juridice **prezintă o importantă practică** sub următoarele aspecte:

a. temeiul juridic diferit: *acțiunea în simulație* este reglementată prin intermediul dispozițiilor art. 1289 C. civ., iar *acțiunea revocatorie* este prezentă prin intermediul dispozițiilor art. 1562 C. civ.;

b. regimul juridic diferit al sferei de aplicabilitate: *acțiunea în simulație* se circumscrie, atât contractelor, cât și actelor juridice unilaterale supuse comunicării, iar *acțiunea revocatorie* se circumscrie, între anumite limite, drepturilor și acțiunilor patrimoniale ale debitorului;

c. regimul juridic diferit al efectului: în cazul acțiunii în simulație, efectul principal constă în inopozabilitatea actului secret față de terți, iar în cazul acțiunii revocatorii, efectul principal constă în repararea pagubei create printr-un act juridic real și fraudulos.

2.3. Acțiunea directă

Acțiunea directă desemnează acțiunea în justiție prin care se recunoaște unui creditor posibilitatea de a cere direct plata unui subdebitor.

Sub o altă ordine de idei, creanța urmărită va intra direct în patrimoniul creditorului și conferind acestuia din urmă un drept propriu de a acționa.

Delimitarea operațiunilor juridice între ele **prezintă o importantă practică** sub următoarele aspecte:

a. aprecierea condițiilor de admisibilitate: în cazul acțiunii în simulație, reprezintă condiții: dovada existenței actului secret și dovada a interesului serios și legitim; în cazul

acțiunii directe, reprezintă condiții: să existe o dispoziție legală permisivă și creanță să fie certă, lichidă și exigibilă.

b. regimul juridic diferit al efectului: în cazul *acțiunii în simulație*, efectul principal constă în inopozabilitatea actului secret față de terți, iar în cazul *acțiunii directe*, efectul principal constă în posibilitatea creditorului de a obține în mod direct plata de la un subdebitor.

Secțiunea a 6-a. Concluzii

Sub aspect terminologic, denumirea de „simulație” este intim legată de intenția de a simula. Astfel, simulația se prezintă drept o aparență himerică.

Regimul juridic noțional nu a fost reglementat în mod expres de către legiuitor, ci literatura de specialitate a fost preocupată cu analiza și explicarea noțiunii de simulație.

Mai mult decât atât, s-au identificat în mod benefic scopurile și limitele simulației pentru a se consolida sfera de aplicabilitate și efectele fiecărui caz de simulație în parte.

Mergând pe linia explicațiilor, literatura de specialitate a simțit nevoia unei delimitări conceptuale între simulație și alte construcțiuni juridice asemănătoare, de pildă: dolul, fraudă etc.

Într-adevăr, simulația a fost concepută ca având anumite principii ce au permis regimul său juridic și repercusiunile.

Cât privește regimul probator al simulației, noul Cod civil a tranșat dovada în mod diferit, și anume: pe de o parte, între părți, iar pe de altă parte, de către terți și creditori.

S-au prezentat și sancțiunile incidente în materia simulației; sancțiuni determinate, fie de salvagardarea intereselor legitime ale terților, fie de scopul în sine – fraudă-.

De asemenea, era necesar să se delimiteze formele simulației de procedeele prin intermediul cărora se realizează.

În final, acțiunea în simulație a beneficiat de o analiză *in extenso* asupra regimului său predilect, cât și de o delimitare conceptuală față de instituțiuni juridice precum acțiunea oblică, acțiunea revocatorie sau acțiunea directă.

* Iulian Dedu, masterand Facultatea de Drept, Universitatea Transilvania Brașov, email: iulianionutdedu@yahoo.ro.

¹ Legea nr. 287/2009 privind Noul cod civil, republicată în M. Of. nr. 505/2011.

² Pentru o privire asupra teoriei generale a simulației în materie de donații, a se cerceta P. Bonnacarrère, *Droit roumain de l'action pecuniae constitutae. Droit français de la simulation dans les donations. There pour le doctorat*, Librairie de la société du recueil général des lois et des arrêts et du journal du palais, Paris, 1896, p. 6.

³ În acest sens, a se cerceta atât literatura de specialitate română, L. Pop, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, vol. I., Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1993, pp. 114-126; G. Chivu, *Simulația în teoria și practica dreptului civil*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2001, p. 80 și urm; D. Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Ed. Științifică, București, 1969, pp. 394-396; Fr. Deak, *Curs de drept civil. Dreptul obligațiilor, Partea I. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea București, 1960, pp. 153-155; Fl. A. Baias, *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*, Ed. Rosetii, București, 2003, pp.11-202.; P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept*

- privat*, Ed. Rosetti, București, 2003, pp. 241 și urm., cât și literatura de specialitate franceză : H. Capitant, *Introduction à l'étude du droit civil : notions générales*, Librairie de la Cour d'appel et de l'ordre des avocats, Paris, 1929 p. 287 și urm; M. Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*, Tome deuxième, Ed. Librairie générale de droit&de jurisprudence, neuvieme edition, Paris, 1923, p. 420; L. Baur, *Des fidéicommiss, des contre-lettres. Thèse pour le doctorat*, Imprimerie Berger-Levrault et C, Nancy, 1885, p. 6; J.-B.-A. Hureauux, *Traité du droit de succession*, Tome V., Éditeur: A. Marescaq aîné (Paris) et G. Letellier (Charleville), 1808, p. 10 și urm.; M. Chardon, *Traité du dol et de la fraude en matière civile et commerciale*, Tome 3, Éditeur: Comynet (Avallon), 1828, p. 1.
- ⁴ Cât privește *normele tranzitorii*, se ia în considerațiune art. 109 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a a noului Cod civil (Publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011) care precizează faptul că „dispozițiile art. 1289-1294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil”.
- ⁵ Pentru o trecere a revistă a efectelor simulației, a se cerceta P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 489 și urm.
- ⁶ Simulația indică, luând în considerare sensul etimologic, înțelegerea dintre două sau mai multe persoane pentru a da unui lucru aparența altuia. A se vedea, M. Saint-Bonnet, *Nouveau dictionnaire de droit français à l'usage de tout le monde (Deuxième tirage)*, Éditeur : A. Durand et Pedone-Lauriel, libraires-éditeurs, Paris, 1872, p. 554.
- ⁷ Pentru explicații asupra câmpului de aplicabilitate al simulației, a se vedea I. Dogaru, P. Drăghici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. C. H. Beck, București, 2014, p. 193 și urm.
- ⁸ Pentru detalii asupra construcției simulației în dreptul privat, a se cerceta A. Pop, Gh. Beleiu, *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*, Universitatea București, 1989, p. 329 și urm.
- ⁹ M. Planiol, *op. cit.*, Paris, 1923, pp. 420-421.
- ¹⁰ În privința acestora se aplică art. 1266 alin. (1) C. civ. care dispune astfel: „contractele se interpretează după voința concordantă a părților, iar nu după sensul literal al termenilor”.
- ¹¹ A se vedea, I. Dogaru, P. Drăghici, *op. cit.*, p. 193.
- ¹² În această privință, simulația a fost determinată ca fiind un acord de voință unic, cu două fețe opuse. A se vedea, P. C. Vlăchide, *Repetiția principiilor de drept civil*, vol. II, Ed. Europa Nova, București, 1994, p. 79 și urm.
- ¹³ Pentru o cercetare minuțioasă, a se vedea Fr. Terré, Ph. Simler, Yv. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Paris, 2005, p. 448; De asemenea, nu este suficient doar a constata prezența simulației, ci trebuie să deducem anumite condiții de admisibilitate în prezența cărora aceasta este pe deplin recunoscută. Așadar, s-a susținut în literatura de specialitate franceză, faptul că am fi în prezența unei simulații numai dacă sunt îndeplinite cumulativ patru condiții:
- existența părților simulante;
- existența unui act juridic fictiv în totalitate sau în parte;
- existența unui acord fie între cei care încheie actele juridice (acord bilateral), fie între cel care îl încheie și cel pe care îl vizează în mod direct (acord unilateral);
- răsfângerea asupra voinței părților. A se vedea, L. Baur, *op. cit.*, p. 3.
- ¹⁴ Prin contraînscris se înțelege contractul (în sensul de operațiune juridică - *negotium*) întocmit de către părți și ținut secret cu scopul de a înlătura sau modifica efectele unui contract public, aparent. În concepția noastră caracterul secret al contraînscrisului poate fi de natură relativă, fiind cunoscut și de către alte persoane (nu doar părțile contractante sau terții). Așadar, este irelevant faptul că actul secret a fost cunoscut și de către alte persoane. Justificarea caracterului relativ a dat naștere posibilității unui concurs între creditori.

- ¹⁵ Nu se înlătură caracterul secret al contractului *interpartes* în situații precum: acordarea de dată certă, evidențele contabile, hârtiile domestice, încheierea în formă autentică notarială, înregistrarea la organele financiare/agricole.
- ¹⁶ Așadar, toate sistemele de publicitate ținute cu respectarea dispozițiilor legale dau naștere unei prezumții de cunoaștere. A se vedea, M. Tărăbaș, *Intabularea în cartea funciară. Noțiuni generale teoretice și aspecte ale practicii recente a instanțelor*, în C.J. nr. 6/2009, p. 328.
- ¹⁷ A se vedea, L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. II. *Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 245.
- ¹⁸ Pentru actele deghizate prin simulație (negotia simulata), a se cerceta M. C. Aubry et M. C. Rau, *Cours de droit civil français*, Tome 5, traducere de către M. C. S. Zachariae, K. Eduard, Éditeur: F. Lagier, Strasbourg, 1839, p. 62 și urm.
- ¹⁹ Donațiile deghizate, ascunse sub forma unui contract de vânzare-cumpărare *sunt valabile* numai dacă sunt îndeplinite cumulativ două condițiile, și anume: părțile au capacitatea de a dispune și de a primi cu titlu gratuit și donațiile nu au o cauză ilicită.
- ²⁰ În acest sens, v. Trib. Suprem, Secția civilă, decizia nr. 2735/1988 în R.R.D. nr. 9/1989, p. 142 și urm.
- ²¹ Dolul se deosebește de simulație prin următoarele: pe când dolul este dirijat contra numai uneia dintre părți, fie de către o parte, fie de către un terț, simulație este o înțelegere între părți contra terților. Pentru o delimitare clară, a se vedea M. Planiol, *op. cit.*, p. 401.
- ²² Pentru o privire asupra simulației și disimulației în materie fiscală, a se vedea Revue du notariat sous la direction de M. D. Didio, *Encyclopédie du notariat et de l'enregistrement ou Dictionnaire général et raisonné de législation, de doctrine et de jurisprudence en matière civile et fiscale (avec formules)*, Tome 18, Imprimerie et librairie générale de jurisprudence Marchal et Billard, Paris, 1880 p. 482 și urm.
- ²³ În acest sens, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 498.
- ²⁴ De asemenea, succesorii universali sau cu titlu universal *sunt asimilați părți* și considerați continuatori ai personalității juridice a autorului și, pe cale de consecință, au parte de același tratament juridic aplicabil și părților. Mai mult decât atât, avânzii cauză (universali sau cu titlu universal) *vor fi asimilați terților și vor dovedi simulația cu orice mijloc de probă*, dacă le-ar fi fost fraudate interesele și, pe cale de consecință, ar invoca în această situație un drept propriu.
- ²⁵ A se vedea, C.S.J., Secția civilă, decizia nr. 463/1993, în Dreptul nr. 7/1994, p. 85.
- ²⁶ În practica judiciară s-a decis faptul că suntem în prezența unui caz ce urmărește neutralizarea efectelor actului aparent și, pe cale de consecință, instanțele nu mai pot pretinde părții să facă dovada înscrisului secret, dacă simulația presupune doar existența acordului simulatoriu, fără a mai fi necesar un act care să materializeze înțelegerea ocultă a părților”. A se vedea, C.S.J., Secția civilă, decizia nr. 1823/1992, în Dreptul nr. 10-11/1993, p. 24.
- ²⁷ În acest sens, v. Trib. Suprem, Secția civilă, decizia nr. 854/1989, în Dreptul nr. 3/1990, p. 64.
- ²⁸ Această concepție a fost exprimată și în literatura de specialitate franceză clasică., a se vedea M. Planiol, *op. cit.*, p. 402 și urm.
- ²⁹ În acest sens, v. I. Adam, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. C.H. Beck, ed. a II-a revizuită și revăzută, București, 2014. p. 214.
- ³⁰ A se observa art. 992 C. civ. care dispune la aliniatul 1 faptul că „sanțiunea nulității relative prevăzute la art. 988 alin. (2), art. 990 și 991 se aplică și liberalităților deghizate sub forma unui contract cu titlu oneros sau făcute unei persoane interpușe”.
- ³¹ De o manieră asemănătoare dispune și art. 1033 alin. (1) C. civ.
- ³² v. *supra* Cauze care nu înlătură caracterul secret al contractului *interpartes*.
- ³³ Pentru o cercetare minuțioasă, a se vedea L. Josserand, *Cours de droit civil*, tome II, Paris, 1930, p. 152 și urm.

- ³⁴ A se vedea, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Drept civil român*, vol. II., București, 1943, p. 55; Pentru existența simulației se cere ca actul secret, menit să modifice un act public, să fie întocmit concomitent sau anterior actului aparent. Înscrisul sub semnătură privată, nedatat, dar în cuprinsul căruia se face referire la actul public, menționându-se numărul și data autentificării acestuia la notariat, este în mod evident întocmit ulterior actului public și, deci nu poate servi ca probă a simulației. În acest sens, C.A. București, s. civ., dec. nr. 716/1998, în C.P.J.C. 1993-1998, nr. 82.
- ³⁵ A se vedea, C.S.J, s. civ., dec. nr. 2160/1992, în Dreptul nr. 10-11/1993, p. 124.
- ³⁶ În acest sens, C. Stătescu, C. Bîrsan, *op. cit.*, p. 24; În acest sens s-a pronunțat și practica juridică: „anterioritatea sau simultaneitatea actului secret privește operația juridică, și nu înscrisul în care este consemnată înțelegerea părților. Esențial este ca înțelegerea părților, în sens de *negotium*, să fi fost anterioară sau concomitentă actului aparent, iar contractul secret, încheiat anterior, să fie în vigoare în momentul încheierii actului public și să rămână în vigoare. A se vedea, M. Gaiță, M. M. Pivniceru, *op.cit.*, p.56.
- ³⁷ Pentru o privire *in extenso*, v. Fl .Baiaș, *op. cit.*, p. 62.
- ³⁸ M.M. Aubry et Rau, *Cours de droit civil français*, tome huitieme, cinquieme édition, Imprimerie et librairie générale de jurisprudence, Paris, 1916, p. 15.
- ³⁹ L. Baur, *op. cit.*, pp. 3-5.
- ⁴⁰ Pentru a se vedea o delimitare între cele două contracte, în concepția autorului, v. Fl. Baiaș, *op. cit.*, p. 113; C. Stătescu, C. Bîrsan, *op. cit.*, p. 79, L. Pop., *op. cit.*, (2009), p. 626; T.R. Popescu, P. Anca, *op. cit.*, p. 165.
- ⁴¹ Pentru o privire extinsă asupra împrumutului de nume (de *prête-nom*) ca varietate de mandat, v. Fr. Deak, St. O. Cărpenu, *Drept civil. Contractele civile. Dreptul de autor. Dreptul de moștenire*, Universitatea din București, 1983, p. 155; D. Alexandresco, *Drept civil. Despre contracte*, vol. IX, Ed. Academia, București, 1910, p. 555.
- ⁴² În acest sens, v. Fl. Baiaș, *op.cit.*, p. 98.
- ⁴³ Așadar, părțile stabilesc să nu existe nici un act între ele (de pildă, în caz de fictivitate).
- ⁴⁴ Cu trimitere la regimul juridic al simulației relative, a se vedea M. J. Dubreuil, *Observations sur quelques coutumes et usages de Provence recueillis par Jean de Bomy . Essais sur la simulation, sur la séparation des patrimoines, sur les obligations de la femme mariée et l'autorisation maritale*, 1815, Imprimerie D' Augustin Pontier, Aix, p. 107.
- ⁴⁵ Dacă părțile au recurs la o simulație prin deghizarea prețului, prețul real convenit de ele și care urmează a fi achitat efectiv de cumpărător este cel din actul secret, producător de efecte juridice exclusiv între părți, fiind lipsit de relevanță dacă respectiva chitanță a fost încheiată ulterior, câtă vreme convenția dintre părți a fost realizată anterior încheierii actului public.
- În acest sens, a se vedea C.A. București, s. civ., dec. nr. 536/2006, în C.P.J.C. 2006, p. 486.
- ⁴⁶ Pentru existența simulației, nu constituie contraînscriș înscrisul ce conține un act juridic (în sens de operațiune) și care are dată ulterioară actelor publice. Nu se poate vorbi de o simulație prin interpunere de persoane în condițiile în care pretinsul act secret are ca părți doar două persoane, iar preținsele acte publice sunt încheiate între alte persoane, care nu au fost părți la actul secret. În acest sens, a se vedea C.A. București, s. civ., dec. nr. 38/2006, în C.P.J.C. 2006, p. 481.
- ⁴⁷ În acest sens, v. L. Pop. *op. cit.*, p. 236.
- ⁴⁸ A se vedea, v. P. Vasilescu, *op. cit.* p. 500.
- ⁴⁹ Pentru o privire detaliată, a se vedea Trib. Suprem., Secția civilă, decizia nr. 3009/1973, în Gh. Mișuță, *Repertoriu de practică judiciară în materia civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1969-1975*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 121.
- ⁵⁰ În acest sens, L. Pop, *Tratat elementar de drept civil. Obligații*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 236; În practica juridică s-a reținut și faptul că „finalitatea acțiunii în declararea simulației, evident că

toate acțiunile formulate de părți vizând rezoluțiunea, rezilierea sau anularea actului secret nu pot fi concepute decât ca o consecință și în cadrul constatării simulației, pentru ca astfel să poate fi desființat și actul public aparent. Așadar, în raporturilor dintre părți, desființarea actului public operează automat ca o consecință directă a desființării actului secret, prin anulare, rezoluțiune, reziliere, fără ca instanța să se preocupe în mod distinct de desființarea lui”. A se vedea, .C.A. Ploiești, s. civ., dec. nr. 886/1997, www.legenet.indaco.ro.

⁵¹ Pentru o delimitare structurală între acțiunea subrogatorie, acțiunea în simulație și acțiunea pauliană, a se cerceta E. Ackermann, *De l'action paulienne en matiere civile. Thèse pour le doctorat*, Imprimerie Huder, Strasbourg, 1851, p. 1 și urm.